

O. MARCIN MIŃCZYŃSKI OSPPE

**DUCHOWOŚĆ MARYJNA
W DUSZPASTERSKIEJ DZIAŁALNOŚCI KOŚCIOŁA
W ŚRODOWISKU MŁODZIEŻY**

*Marian spirituality in the pastoral activity
of the church in the youth ministry*

Duchowość czy pobożność Maryjna w pracy duszpasterskiej, w formacji chrześcijańskiej – czy to wciąż aktualne lub niestaroświeckie? Czy to nie powrót do przeszłości pastoralnej? Czy ruchy maryjne jak na przykład Sodalicja Mariańska to wciąż potrzebna forma pracy duszpasterskiej z młodzieżą i dorosłymi? Czy dzisiaj duszpasterstwo oparte na nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny ma sens? Takie i podobne pytania mogą pojawiać się tu i ówdzie przy temacie pobożności maryjnej czy w kontekście działania i rozwoju w Kościele, opartych na niej ruchów, dlatego warto pochylić się nad tym mało poruszonym tematem. Celem niniejszego artykułu jest najpierw wyjaśnienie właściwego rozumienia kultu Maryi w Kościele, ukazanie Jej miejsca na drodze wiary, a przede wszystkim roli, jaką może odegrać duchowość maryjna w działalności duszpasterskiej Kościoła, szczególnie w środowisku młodzieży.

Duszpasterstwo to nic innego jak realizacja misji, jaką zlecił Kościołowi jego założyciel, Jezus Chrystus, by urzeczywistnić dzieło zbawienia człowieka i posłać do ewangelizacji świata¹. To inaczej mówiąc zorganizowana działalność zbawcza Kościoła, która realizowana jest poprzez formy duszpasterstwa zwyczajnego (sprawowanie

¹ Por. R. Kamiński, W. Przygoda, *Duszpasterstwo*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, Lublin 2006, s. 201.

sakramentów, głoszenie Słowa Bożego itp.), a także poprzez formy duszpasterstwa nadzwyczajnego (nadzwyczajne działania duszpasterskie skierowane do tych, którzy nie mogą korzystać z form zwyczajnych) – specjalnego (działania duszpasterskie skierowane do określonych grup wiekowych, stanowych, specyficzne grupy duszpasterskie – ruchy i stowarzyszenia) czy specjalistycznego (dotyczącego osób w szczególnych sytuacjach życiowych na przykład wykluczonych społecznie czy uzależnionych)². Duszpasterstwo młodzieży będzie właśnie taką działalnością Kościoła tylko skierowaną do młodych ludzi, zarówno poprzez formy indywidualne, jak i wspólnotowe³.

Duszpasterstwo to prowadzenie człowieka do spotkania Chrystusa i przyjęcia Go za Pana, do otwarcia się na Jego miłość i pójścia drogą wyznaczoną przez powołanie do świętości – drogą wzrastania w wierze, nadziei, miłości. To także prowadzenie człowieka do przyjęcia Ducha Świętego i Jego darów, do współpracy z Nim – bez której nie będzie osobistego rozwoju duchowego, jak i do zaangażowania we wspólnotę Kościoła, który z natury swej jest wspólnotą misyjną, czyli też do apostołstwa. Całościowo rzecz biorąc, to doprowadzenie człowieka do wiary owocującej życiem, pełnią ewangelii w Duchu Świętym⁴.

1. Dlaczego czcimy Maryję?

Szukając odpowiedzi na pytanie o rolę, jaką w duszpasterstwie może odegrać czy odgrywa Maryja i dlaczego Kościół czcząc Ją, dał Jej tak szczególne miejsce w swojej wierze trzeba odnieść się do źródeł czci Maryi w Kościele i do właściwego rozumienia pobożności maryjnej. Zakorzenie w Piśmie Świętym i tradycji Kościoła nauczanie Soboru Watykańskiego II wyrażone w VIII rozdziale Konstytucji dogmatycznej o Kościele, a także maryjne nauczanie posoborowych

² Por. R. Kamiński, *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, dz. cyt., s. 210-211.

³ Por. A. Długosz, *Młodzieży duszpasterstwo*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, dz. cyt., s. 511.

⁴ Por. R. Kamiński, W. Przygoda, *Duszpasterstwo*, dz. cyt. s. 202.

papieży: bł. Pawła VI – adhortacje *Signum Magnum* (1967) oraz *Marialis cultus* (1974), a także św. Jana Pawła II encyklika *Redemptoris Mater* (1987), nie zostawiają wątpliwości, że szczególna cześć Maryi ma cztery podstawowe źródła. Ta szczególna cześć, jaką wierzący żywią do Maryi, wynika z tego, że: jest Matką Boga – Bożą rodzicielką, że przez wiarę i służbę ma współdziałać w dziele zbawienia; że jest duchową Matką Kościoła i Matką każdego ucznia Chrystusa oraz dlatego, że jest Najświętsza z ludzi⁵.

Bł. Paweł VI w adhortacji *Marialis cultus* podaje zasady pobożności maryjnej, których zachowanie jest niezbędne, by ów kult był właściwy i zdrowy, czyli odnoszący się i prowadzący do Boga, a nie stał się kultem samym dla siebie, czyniąc z Maryi jakąś boginię; by był uwielbieniem Boga i prowadził do jeszcze ściślejszego się z Nim zjednoczenia⁶. Są to następujące zasady: trynitarna, chrystologiczna, pneumatologiczna, eklezjologiczna, biblijna, liturgiczna, ekumeniczna, antropologiczna, naśladowania, hierarchii nabożeństw maryjnych, poprawnego obrazu Boga i Chrystusa, teologicznego kontekstu oraz komplementarności⁷. Bez wątpienia najistotniejszymi zasadami są tu trynitarna, chrystologiczna, eklezjologiczna, biblijna i antropologiczna. Ogólnie rzecz biorąc można powiedzieć, niejako streszczając najważniejsze z tych zasad, że tylko taki kult Maryi, która ma odniesienie do tajemnicy Boga w Trójcy Świętej Jedyneego, który odnosi się do miejsca Maryi w historii zbawienia jako Matki Chrystusa – Zbawiciela i Odkupiciela człowieka⁸; który stawia Maryję we właściwym miejscu w tajemnicy Kościoła; który jasno podkreśla człowieczeństwo i wybranie Maryi oraz ma silne oparcie na słowie

⁵ Por. T. Siudy, Źródła i podstawy kultu maryjnego, w: *Kościół czci Matkę swego Pana*, red. W. Siwak, Przemyśl 2003, s. 15-25.

⁶ Paweł VI, *Jak czcić Matkę Bożą? Adhorecja apostolska Marialis cultus*, Niepokalanów 1984, nr 24-32.

⁷ M. Chmielewski, *Zasady pobożności maryjnej*, w: *Wielka Księga Duchowości*, red. M. Chmielewski, Kraków 2015, s. 187-188.

⁸ Por. S. Grzechowiak, *Pastoralne aspekty współczesnej mariologii*, *Studia Gnesnensia* 4(1978), s. 80.

Bożym, będzie właściwym i prowadzącym do głębszego i owocniejszego spotkania z Bogiem i wzrostu w wierze, nadziei i miłości.

Wierzący wyrażają swoją wyjątkową cześć dla Maryi na cztery sposoby – jak na to wskazuje nr 66 Konstytucji Soboru Watykańskiego o Kościele – są to: veneratio, czyli cześć i szacunek (*cześć Maryi ze względu na Boga i dla Boga nie dla samej siebie*); dilectio – umiłowanie jako Matki Boga oraz swojej; invocatio – czyli wzywanie jej wstawiennictwa w różnych potrzebach, także zawierzenie się Jej oraz imitatio, czyli naśladowanie, by jak Ona wierzyć, jak Ona kochać, jak Ona nieść Boga bliźnim⁹. Podsumowując można powiedzieć, że właściwy kult Najświętszej Maryi Panny ma dwa istotne aspekty: kultyczny – uwielbienie Boga i zbliżenie do Niego przez Maryję i z Maryją oraz egzystencjalny – naśladowanie Jej, by wzrastać w wierze i miłości na Jej wzór, by coraz pełniej stawać się chrześcijaninem¹⁰. Maryja jest wzorem, który jest nie tylko zbiorem cech do naśladowania czy kopiowania, ale raczej „obrazem przewodnim” niezbędnym do przeniesienia do życia człowieka¹¹. Pobożność maryjna jest swego rodzaju łącznikiem między nauczaniem ewangelii a praktyką chrześcijańskiego życia¹², który pomaga przejść od formułek definiujących prawdy wiary do zrozumienia ich egzystencjalnego znaczenia, od relatywizmu do odkrycia znaczenia obiektywnej prawdy w ocenie moralnej, co jest bardzo istotne w duszpasterstwie szczególnie młodych¹³. Ten kult znajduje swój szczególny wyraz w tym, co wydarzyło się pod krzyżem, kiedy ostatnią wolą Jezusa było uczynienie Maryi Matką

⁹ Por. S. Grzechowiak, *Pastoralne aspekty współczesnej mariologii*, art. cyt., s. 101-102; K. Pek, *Ku naśladowaniu Maryi*, w: *Kościół czci Matkę swego Pana*, dz. cyt., Przemysł 2003, s. 26-38.

¹⁰ Por. W. Beinert red., *Cześć Maryi dzisiaj. Propozycje pastoralne*, Warszawa 1992, s. 52.

¹¹ Paweł VI, *Jak czcić Matkę Bożą? Adhorencja apostolska Marialis cultus*, Niepokalanów 1984, nr 35n; W. Beinert, *Pobożność maryjna jako szansa pastoralna*, Communio (1983), nr 5, s. 114.

¹² Por. W. Beinert red., *Cześć Maryi dzisiaj. Propozycje pastoralne*, dz. cyt., s. 54.

¹³ Por. K. Świąt, *Obraz współczesnej młodzieży w Polsce*, Warszawskie Studia Pastoralne 9(2014), nr 2 (23), s. 47 i 51.

wszystkich wierzących, by obdarzać nas swymi łaskami – przez Jej wstawiennictwo i nasze Jej naśladowanie¹⁴ oraz kiedy umiłowany uczeń wziął Maryję do siebie, a w nim i my idący za Chrystusem jesteśmy do tego zaproszeni¹⁵. Do tego właśnie zachęcał w *Redemptoris Mater* św. Jan Paweł II, mówiąc o wprowadzeniu Maryi w to wszystko, co stanowi jego własne życie wewnętrzne, poniekąd jego ludzkie i chrześcijańskie „ja”¹⁶. Duszpasterstwo maryjne jest więc opartym na nabożeństwie do Maryi realizowaniem pasterskiej misji Kościoła we wszystkich jej wymiarach¹⁷.

2. Maryjna szkoła wiary i apostołstwa drogą do pełnej dojrzałości chrześcijańskiej

Jak pisze bł. Paweł VI w 21 numerze adhortacji *Marialis cultus* o kulcie Najświętszej Maryi Panny: „Maryja, będąca wzorem dla całego Kościoła w oddawaniu czci Bogu, jest oczywiście nauczycielką pobożności także dla poszczególnych chrześcijan. Wcześniej zaczęli oni spoglądać na Nią, by tak jak Ona ze swego własnego życia uczynić kult należny Bogu, a z samej czci zadanie swego życia”¹⁸. Uwielbienie Boga i zjednoczenie z Nim to jednocześnie źródło, ale i cel życia człowieka, a Maryja będąc najpiękniejszym wzorem pobożności, w swej istocie ukazuje realizację tego celu i prowadzi do niego wszystkich wierzących. Jak naucza Sobór Watykański II w 67 numerze konstytucji *Lumen Gentium*: „Prawdziwa pobożność [maryjna] nie polega ani na czczym i przemijającym uczuciu, ani na jakiejś próżnej łatwości, lecz pochodzi z wiary prawdziwej, która prowadzi nas do uznawania przodującego stanowiska Bogarodzicielki i pobudza do

¹⁴ Paweł VI, *Adhortacja Apostolska Signum Magnum*, Niepokalanów-Lasek – Lublin 1996, cz. II, nr 5.

¹⁵ S. C. Napiórkowski, *Ja, Służebnica Pana*, Lublin 2009, s. 324.

¹⁶ Jan Paweł II, *Encyklika Redemptoris Mater o Błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła*, Poznań 2018, nr 45.

¹⁷ S. C. Napiórkowski, *Maryjne duszpasterstwo*, w: *Leksykon teologii pastorlanej*, dz. cyt., s. 460.

¹⁸ Paweł VI, *Jak czcić Matkę Bożą? Adhortacja apostolska Marialis cultus*, dz. cyt., nr 21.

synowskiej miłości ku Matce naszej oraz do naśladowania Jej cnót¹⁹. Nie ma tu więc wątpliwości co do tego, że autentyczna i właściwa pobożność Maryjna to nie tylko nabożeństwa maryjne, to nie tylko zachwyty i uczcie związane z Matką Boga, ale nade wszystko naśladowanie jej cnót, by jak Ona przez pokorę i zawierzenie Bogu stać się Jego narzędziem, by przez miłość służyć Bogu i człowiekowi i stawać się świadkiem ewangelii. Właśnie to potwierdza Sobór, kiedy naucza w kolejnym numerze tej konstytucji: „Rozmaite formy pobożności względem Bożej Rodzicielki, jakie Kościół w granicach zdrowej i prawowiernej nauki zatwierdził stosownie do warunków czasu i miejsca oraz stosownie do charakteru i umysłowości wiernych, sprawiają, że gdy Matka czci doznaje, to poznaje się, kocha i wielbi w sposób należyty i zachowuje przykazania Syna, przez którego wszystko (por. Kol 1, 15-16) i w którym wiekuistym Ojcu «spodobało się, aby przebywała... wszelka pełność» (Kol 1, 19)”²⁰. Prawdziwa pobożność maryjna prowadzi do większego umiłowania Syna i realizacji Jego woli wyrażonej w ewangelicznym nauczaniu, a szczególnie w nowym przykazaniu miłości oraz w misyjnym posłaniu uczniów²¹. Tylko tam idzie się autentycznie przez Maryję do Jezusa, gdzie też realizuje się droga przez Jezusa do Maryi²². Większa miłość Matki, jaką jest Maryja, prowadzi zawsze do większej miłości Boga i bliźniego i jest impulsem do realizacji Królestwa Bożego w swoim życiu²³.

¹⁹ Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen Gentium*, w: Sobór Watykański II, Poznań 2002, nr 67.

²⁰ Por. tamże.

²¹ Paweł VI, *Marialis cultus*, nr 25; por. S. M. Meo, *Kult Najświętszej Maryi Panny w Kościele Powszechnym od konstytucji Lumen Gentium do encykliki Redemptoris Mater*, w: *Przewodniczka. Kult Matki Boskiej w Polsce od Lumen Gentium do Redemptoris Mater 1964 – 1987*, Częstochowa 1994, s. 60.

²² Por. Jan Paweł II, *Redemptoris Mater*, nr 26; S. C. Napiórkowski, *Ja Służebnica Pana*, Lublin 2009, s. 325; Paweł VI, *Adhortacja Apostolska Signum Magnum*, dz. cyt., nr 2.

²³ Por. A. Wojtczak, *Duszpasterskie implikacje nauki encykliki „Redemptoris Mater” o pośrednictwie Maryi*, *Homo Dei* R. 64, 1995, nr 4, s. 56.

Jak zauważa A. Ziegenaus „duchowość maryjna jest podstawową formą egzystencji chrześcijańskiej i dlatego nie może być umiejscawiana na tym samym poziomie co duchowości partykularne”²⁴. Maryja jest czytelnym i pociągającym wzorem inspirującym jednocześnie do zaangażowania w apostolskie dzieło Kościoła²⁵. Maryja to niekiedy jedyny element łączący ludzi z życiem Kościoła, jedyny punkt odniesienia w życiu wiary, jedyne miejsce „zaczepienia” do działalności ewangelizacyjnej²⁶.

Św. Jan Paweł II nauczał, że żyjąc w Chrystusie i Kościele nie sposób nie dostrzec ich Matki, że nie można głosić Chrystusa, a pomijać Maryję, która jest żywym katechizmem²⁷. Ojciec Święty Franciszek w adhortacji *Evangelii gaudium* pisze: „Istnieje styl maryjny w działalności ewangelizacyjnej Kościoła. Za każdym razem, gdy spoglądamy na Maryję, znów zaczynamy wierzyć w rewolucyjną moc delikatności i czułości. W Niej dostrzegamy, że pokora i delikatność nie są cnotami słabych, lecz mocnych, że nie potrzebują źle traktować innych, aby czuć się ważni. Patrząc na Nią, odkrywamy, że Ta, która wielbiła Boga, ponieważ «strąca władców z tronu», a «bogaczy odprawia z niczym», jest tą samą, która wprowadza ciepło domowego ogniska w nasze poszukiwanie sprawiedliwości. Jest również Tą, która zachowuje uważnie «wszystkie te sprawy i rozważa je w swoim sercu» (Łk 2, 19). Maryja umie rozpoznawać ślady Ducha Bożego w wielkich wydarzeniach, a także w tych wydających się nieuchwytnymi. Kontempluje tajemnice Boga w świecie, w dziejach i w życiu codziennym każdego i wszystkich. Jest niewiastą modlącą się i pracującą w Nazarecie, i jest również naszą Panią gotowości, tą, która opuszcza swoje miasteczko, by pomóc innym «z pośpiechem» (Łk 1, 39). Ta dynamika sprawiedliwości i delikatności, kontemplacji i szybkiego wyruszenia

²⁴ Zob. A. Wojtczak, *Mariologia w służbie duszpasterstwa*, Salvatoris Mater 11(2009) nr 3, s. 141.

²⁵ Por. S. C. Napiórkowski, *Maryjne inspiracje pracy apostolskiej*, w: tenże, *Matka swojego Pana*, Opole 1988, s. 226-227.

²⁶ Por. A. Wojtczak, *Mariologia w służbie duszpasterstwa*, dz. cyt., s. 143.

²⁷ Jan Paweł II, *Catechesi tradendae*, w: tenże, *Encykliki i adhortacje: 1979-1981*, Warszawa 1983, nr 73.

w drogę do innych – to wszystko czyni z Niej kościelny wzór dla ewangelizacji”²⁸. Maryja więc to tylko ta, która wyprasza potrzebne łaski, nie tylko nauczycielka wiary i miłości, ale i Ta, która inspiruje i wspomaga w realizacji ewangelizacyjnego zadania każdego ucznia Chrystusa. Pobożność Maryjna jest tym, co pobudza do zaangażowanie w ewangelizację i jednocześnie jej podporą – ona łączy to, co składa się na rzeczywistość głoszenia Chrystusa – zjednoczenie z Nim, uległość Duchowi Świętemu, łączność z Kościołem i troska o zbawienie bliźniego²⁹. Nieprzypadkowo więc w wielu ruchach maryjnych jest też bardzo wyraźny i istotny rys apostołski – z Maryją do drugiego człowieka – będący realizacją powołania do ewangelizacji świata, do świadectwa życia ewangelią w środowisku życia rodzinnego, zawodowego czy społecznego. Maryja to swego rodzaju wzór realizacji powołania otrzymanego od Boga. Szczególną rolę kultu Najświętszej Maryi Panny w duszpasterstwie możemy dostrzec w sprawdzonej przez wiele wieków polskiej tradycji, gdzie miłość do Matki Zbawiciela była nośnikiem wiary i wartości ewangelicznych³⁰.

3. Działalność formacyjna Kościoła oparta na duchowości maryjnej

Dokument Konferencji Episkopatu Polski z 2008 roku zatytułowany „*Młodość z Chrystusem*” dotyczący posługi duszpasterskiej wśród młodych ukazuje aktualne i istotne obszary pracy formacyjnej, które tak naprawdę są też istotne i potrzebne w formacji dorosłych. Wymienione w tym dokumencie są następujące ważne sfery formacji: biblijna, duchowa, eklezjalna, moralna, apostołska, misyjna, społeczna i patriotyczna³¹. Określają one niejako zakres zadań posługi

²⁸ Franciszek, *Adhortacja apostołska Evangelii gaudium*, Częstochowa 2014, nr 288, s. 179-180.

²⁹ Por. J. Laurenceau, *Ewangelizacja a pobożność maryjna*, w: *Mały słownik maryjny*, Niepokalanów 1987, s. 20-21.

³⁰ Por. G. Bartosik, *Rola i znaczenie kultu maryjnego w duszpasterstwie*, w: *Tylko służyć*, red. W. Gałązka, t. 1/2, Warszawa 2016, s. 15-17.

³¹ Por. Rada KEP ds. duszpasterstwa młodzieży, *Młodość z Chrystusem-Biskupi Polscy do młodzieży*, Tarnów 2008, s. 69-75.

duszpasterskiej, która w ten sposób obejmuje formację całego, nie tylko młodego człowieka. Sfery te oczywiście wymagają nieustannej formacji nie tylko w młodym wieku, a praca nad nimi jest tak samo istotna i w późniejszym wieku.

Duszpasterstwo młodzieży kojarzone jest najczęściej z Ruchem Światło-Życie, Katolickim Stowarzyszeniem Młodzieży, duszpasterstwem harcerzy, niezależnymi od żadnych ruchów czy stowarzyszeń duszpasterskimi grupami młodzieżowymi oraz ewentualnie z zaangażowaniem młodych w inne ruchy, niebędące stricte młodzieżowymi jak Szkoły Nowej Ewangelizacji, Odnowa w Duchu Świętym, Droga Neokatechumenalna itp. Bardzo mało zauważane są niestety młodzieżowe ruchy maryjne, w które angażuje się wiele młodych osób. Są to między innymi: Sodaliczka Mariańska, Młodzieżowy Ruch Rycerstwa Niepokalanej, Młodzież Szentszacka, Stowarzyszenie dzieci i młodzieży Maryjnej czy Wincentyńska Młodzież Maryjna. W ruchach tych to duchowość Maryjna leży u podstaw formacji, wydając i dzisiaj wiele owoców. Warto zauważyć też, że wspomniany już Ruch Światło-Życie – założony przez Sługę Bożego ks. Franciszka Blachnickiego – aktywnego członka Sodaliczki Mariańskiej oraz Rycerstwa Niepokalanej – ma także bardzo mocny rys maryjny. Właśnie w duchowości tego ruchu to Maryja Niepokalana jest wzorem nowego człowieka.

Maryjna formacja młodych jest często niezauważana lub niedoceniana, a właśnie w duchowości takich ruchów Maryja jest dla młodego, nierzadko zagubionego czy poranionego człowieka, nie tylko wzorem, ideałem i inspiracją, ale także, co ważne, autorytetem, nauczycielką, przewodniczką – niejako Hodegetrią – wskazującą i prowadzącą na spotkanie z żywym Bogiem. Matka Boża staje się nie tyle tylko niedoścignionym wzorem, co swego rodzaju „matrycą” ukazującą cel i powołanie człowieka, którego realizacja jest owocem bycia jak Ona – pełnym łaski. Maryja staje się swego rodzaju autorytetem, ważną inspiracją tam, gdzie takich potrzebnych autorytetów brakuje, a zarazem pomaga ukazany w sobie cel osiągnąć będąc nie tylko Matka, ale i powierniczką – przyjaciółką, wstawiając się u Boga wyprasząc potrzebne łaski, wprowadzając w dojrzałą relację

z Bogiem, a jednocześnie uczy, jak iść do drugiego człowieka – być apostołem, a nawet wspiera na drodze uzdrowienia zranionych relacji czy odnalezienia utraconych więzi. To właśnie Ona jest, może być drogą dla młodego człowieka, do odkrycia swojej wartości i godności w oczach Boga, a co za tym idzie do odkrycia sensu życia i swojego powołania. To wszystko może realizować się na drodze formacji obejmującej wszystkie aspekty wskazane przez wspomniany wyżej dokument Konferencji Episkopatu Polski³² i mającej jednocześnie swoje oparcie czy odniesienie do Maryi i Jej obecności w tajemnicy Chrystusa i Kościoła. Można to ująć w poniższym przykładowym schemacie:

- Maryja prowadząca do dojrzałej relacji ze Stwórcą i Zbawicielem – maryjna szkoła wiary – *formacja biblijna i duchowa*,
- Maryja ucząca współpracy z Duchem Świętym – maryjna szkoła życia chrześcijańskiego – *formacja liturgiczna i moralna*,
- Maryja niosąca Chrystusa światu – maryjna szkoła apostołstwa – *formacja misyjna i apostołska*,
- Maryja służąca – maryjna szkoła miłości bliźniego, miłości społecznej i miłości ojczyzny – *formacja moralna, społeczna i patriotyczna*,
- Maryja posłuszna realizująca wolę Bożą, współpracująca w dziele zbawienia – maryjna szkoła życia we wspólnocie Kościoła i realizacji swojego powołania – *formacja eklezjalna i apostołska*.

Formacja w ruchach maryjnych to nie tylko nabożeństwo do Matki Boga, ale Maryjna szkoła życia chrześcijańskiego ujętego całościowo, obejmującego całe człowieczeństwo, wszystkie sfery życia i działalności człowieka, to szkoła życia wiary i miłości Boga oraz człowieka, znajdującego swoje potwierdzenie w świadectwach życia i zaangażowaniu apostołskim. Pobożność Maryjna prowadzi do dojrzałej osobistej relacji z Jezusem Chrystusem, na którego wskazuje Matka, jest szkołą współpracy z Duchem Świętym, wprowadza w misterium Kościoła i do udziału w jego misji, realizując wszystko, co stanowi

³² Por. tamże, s. 69-75.

teologiczne podstawy duszpasterstwa młodzieży³³. Można to przykładowo dokładnie zaobserwować w Zasadach Ogólnych Sodaliczki Mariańskich, gdzie położony jest nacisk na całościową formację, która ma owocować w zaangażowaniu w ewangelizacyjną misję Kościoła. Jeżeli małe grupy religijne są szansą ewangelizacji młodzieży, będąc środowiskiem doświadczenia wiary żywej opartej na osobistym spotkaniu z Bogiem, miejscem formacji i świadectwa³⁴, to ileż bardziej tę misję mogą zrealizować wspólnoty znajdujące oparcie w duchowości maryjnej. Właśnie takie grupy mają tym większą szansę przyczynić się do odnowy parafii, dając to, czego brakuje w życiu ogólnoklejszalnemu, będąc nie tylko środowiskami żywej wiary, ale też świadectwa i apostołskiego zaangażowania³⁵.

4. Prawdziwy kult NMP drogą do realizacji celów duszpasterstwa nie tylko młodzieży

Powiedzieć trzeba zatem, że jeżeli przez skuteczne duszpasterstwo w życiu wierzących ma urzeczywistniać się zbawcze dzieło Chrystusa – realizujące się dzięki działaniu łaski, możliwemu przez dojrzałe życia wiarą – i owocujące życiem ewangelią, będącym świadectwem prowadzącym innych do spotkania Boga, to trudno nie zauważyć, że właśnie w Maryi najpełniej objawia się taki ideał chrześcijanina – tego, kto spotyka Boga, słucha Jego słowa i przez pełnię łaski realizuje je, stając się świadkiem wnoszącym ze sobą Boga do miejsc swej ludzkiej obecności i działalności. Czy mamy lepszy niż w Maryi wzór dojrzałości chrześcijańskiej, czy dojrzałego człowieczeństwa? Współpracy z łaską? Zawierzenia i pokory? Miłości czynu? Apostołstwa? A przecież istotą nabożeństwa ku Niej nie jest ani sam zachwyt Jej osobą,

³³ Por. D. Lipiec, *Teologiczne podstawy duszpasterstwa młodzieży*, Warszawskie Studia Pastoralne 9 (2014), nr 2 (23), s. 9-33.

³⁴ Por. M. Fiałkowski, *Małe grupy religijne środowiskiem ewangelizacji młodzieży*, Warszawskie Studia Pastoralne, rok 9(2014), nr 2 (23), s. 226-228.

³⁵ Por. R. Kamiński, *Małe grupy religijne a odnowa Kościoła*, Homo Dei 54:1995 nr 4, s. 43-44.

ani koncentracja na samej Jej osobie, ale właśnie stawanie się jak Ona wobec Boga i wobec drugiego człowieka.

Pełnić wolę Bożą jak Maryja, zawierzyć Bogu jak Ona, kochać Boga i ludzi jak Ona, współpracować z łaską jak Ona, zrealizować swoje życiowe powołanie jak Ona, żyć jak Ona, a wreszcie być świętym jak Ona, to nic innego jak cel każdego wierzącego, a więc i cel działań duszpasterskich – całej zbawczej działalności Kościoła. Jakże więc z tak wzniosłego wzoru i pomocy nie korzystać? Maryja nie tylko jest drogowskazem, ale i wsparciem, pomocą przez swoje przemożne wstawiennictwo u Boga. To najpewniejsza droga do pełni człowieczeństwa, wiary, miłości – do życia Bogiem i w Bogu. Czyż nie o to chodzi w życiu wierzących? Czyż właśnie nie do spotkania z żywym Bogiem mamy prowadzić młode pokolenie, ale także i wierzących w każdym wieku? Bez odkrycia osobowej więzi z Bogiem i Jego wszechogarniającej miłości oraz osobistej odpowiedzi człowieka na nią żadne działanie duszpasterskie nie będzie owocne i stanie się tylko narzucaniem określonej ideologii czy tradycji. Maryja jest właśnie tą, która otwartym sercem powiedziała Bogu TAK! FIAT! Otwarta na Jego miłość, przyjęła Jego wolę, by mogła się ona zrealizować w Jej życiu, a przez Nią i w zbawieniu całego świata. Maryjna szkoła życia wiary, miłości, apostołstwa jest piękną, wciąż aktualną i – co potwierdza przykład wielu świętych żyjących szczególnie nabożeństwo do Maryi – skuteczną drogą do pełni człowieczeństwa, do świętości, a o to przecież chodzi w całej duszpasterskiej działalności Kościoła w środowisku młodzieży, jak i dorosłych. Wszystko w myśl zasady przez Maryję do Jezusa, ale i od Jezusa do Maryi³⁶ – bo to On z wysokości krzyża uczynił Ją naszą Matką i dał nam za pomoc i obronę. To dar samego Mistrza, czyż więc nie byłoby błędem z tego daru nie skorzystać? Tym bardziej jak powiedział Ludwik Maria Grignon de

³⁶ Por. S.C. Napiórkowski, *Adhortacja Pawła VI Marialis cultus i encyklika Jana Pawła II Redemptoris Mater w odnowie kultu maryjnego*, w: *Błogosławić mnie będą*, red. S. C. Napiórkowski, Lublin 1990, s. 80.

Montfort: „Kto nie ma Maryi za Matkę, ten nie ma Boga za Ojca”³⁷. Jest też rzeczą oczywistą, że w kwestii szukania szczegółowych form pracy i zastosowania jak najbardziej optymalnych rozwiązań pastoralnych związanych z pracą formacyjną opartą na duchowości maryjnej potrzebne są konkretne badania dotyczące duszpasterstwa parafialnego czy w ramach konkretnych ruchów. Jeżeli jednak, jak mówi wspomniany już św. Ludwik Grignon: „Jezus jest cały w Maryi, a Maryja cała w Jezusie”³⁸, to nie ma wątpliwości, że tam, gdzie zdrowa duchowość Maryjna, tam i prosta droga ku Bogu, ku świętości, droga, która nigdy nie traci nic ze swej aktualności, także w duszpasterstwie młodzieży. Nikt inny przecież tylko sam Bóg włączył Maryję w dzieło zbawienia, więc jeśli duszpasterstwo ma realizować Boże plany, nie może nie być maryjne³⁹. Nie ulega wątpliwości, że w życiu młodych Maryja jest mało zauważana lub niedoceniana, oraz że osoba Maryi nie jest łatwą odpowiedzią na problemy młodych, jednakże właściwie ukazana Maryja, szczególnie w swojej ludzkiej – historycznej postaci jako przeżywająca różne chwile, radosne i bolesne w swym życiu – tak jak młodzi – może stać się bliską Przewodniczką wskazującą na Boga i wiarę jako na odpowiedź na problemy młodości⁴⁰. W Maryi plan zbawienia zrealizował się już w pełni, a nabożeństwo do Niej jest skuteczną pomocą dla człowieka – również młodego – by Bóg ten plan mógł urzeczywistnić także w jego życiu⁴¹, a to właśnie jest przecież zbawczym posłannictwem Chrystusa, które ma realizować się w Kościele⁴².

³⁷ L. M. Grignon de Montfort, *Traktat o doskonałym nabożeństwie do NMP*, Ząbki 2013, s. 48.

³⁸ Tamże, s. 257.

³⁹ T. Makowski, *Mariologiczne implikacje teologii duszpasterstwa*, *Studia Gnesnensia* 4 (1978), s. 138.

⁴⁰ Por. W. Pierożek, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii a duszpasterstwo młodzieży*, *Seminare* 20 (2004), s. 188.

⁴¹ Tamże, s. 139.

⁴² Tamże, s. 159.

Maryja, odgrywając szczególną rolę w tajemnicy naszego zbawienia, ma także wyjątkowe miejsce w wierze i pobożności Kościoła. Prawdziwa pobożność maryjna zawsze prowadzi człowieka do głębszej i dojrzałej relacji z Bogiem, do wzrostu w wierze i miłości, a w efekcie i do dojrzałego świadectwa życia ewangelią. Całe życie Maryi – Jej postawa wiary i miłości względem Boga, owocująca w relacji do człowieka, to swoisty model życia chrześcijańskiego, którego fundamentem jest relacja z Bogiem, a celem świadectwo życia i udział w ewangelizacyjnej misji Kościoła. Wzywaniem wstawiennictwa Maryi, jak i wpatrywanie się w Jej Osobę to szkoła życia chrześcijańskiego, dobry fundament własnego rozwoju i ukierunkowania swoich pragnień i życiowych celów. Odkrywając w Niej wielkość miłości Boga przejawiającej się w działaniu łaski, a także wielkość człowieka i znaczenie jego wyborów, człowiek, zwłaszcza młody zyskuje swego rodzaju projekt na życie i odpowiedź na pytanie o Jego sens. Różne okoliczności życia Maryi, nie zawsze łatwe, jak i różne aspekty to dla młodego i nie tylko człowieka swego rodzaju szkoła: wiary, życia chrześcijańskiego w różnych jego moralnych aspektach, apostołstwa – miłości bliźniego, miłości społecznej, a nawet i miłości ojczyzny. Właśnie to skutecznie wykorzystują ruchy maryjne, gdzie fundamentem pracy formacyjnej – duszpasterskiej jest zdrowa cześć Maryi i szeroko rozumiana duchowość maryjna. Warto więc dostrzegać zarówno maryjną perspektywę duszpasterstwa młodzieży, jak i ruchy, które z niej korzystają, bo nie jest to ani relikw przeszłości, ani forma duchowości zarezerwowana tylko dla starszych osób, ale wciąż aktualna i skuteczna droga formacji dla młodych, którzy w Maryi mogą odnaleźć zarówno wzór, autorytet, jak i Matkę i Powierniczkę na drodze życia, prowadzącą na wyżyny życia duchowego, wyżyny człowieczeństwa.

Streszczenie

Duszpasterstwo młodzieży jest działalnością Kościoła skierowaną do młodych ludzi zarówno poprzez formę oddziaływania indywidualnego, jak

i wspólnotowego, którego celem jest realizacja dzieła zbawienia i posłania do ewangelizacji. Bardzo mało zauważane są niestety młodzieżowe ruchy maryjne, w które angażuje się wiele młodych osób, jak np. Sodalicja Mariańska. Maryja w formacji młodych w duchowości takich ruchów jest dla młodego, nierzadko zagubionego czy poranionego – człowieka nie tylko ideałem – ale inspiracją, także autorytetem, nauczycielką, przewodniczką wskazującą i prowadzącą na spotkanie z żywym Bogiem. Maryjna szkoła wiary, maryjna szkoła życia chrześcijańskiego, maryjna szkoła apostołstwa, maryjna szkoła miłości bliźniego czy maryjna szkoła życia we wspólnocie Kościoła i realizacji swojego powołania, to aktualne propozycje będące miejscem realizacji celów duszpasterstwa młodzieży. Formacja w ruchach maryjnych to nie tylko nabożeństwo do Maryi, ale maryjna szkoła życia chrześcijańskiego ujętego całościowo, która obejmuje wszystkie sfery życia i działalności człowieka. Nikt inny przecież tylko sam Bóg włączył Maryję w dzieło zbawienia, więc jeśli duszpasterstwo ma realizować Boże plany, nie może nie być maryjne. Osoba Maryi właściwie ukazana jako przeżywająca różne chwile radosne i bolesne w swym życiu może stać się bliską Przewodniczką wskazującą na Boga i wiarę jako na odpowiedź na problemy młodości.

Summary

Youth ministry is the Church's activity directed to young people, both through individual and community forms. The purpose of this activity is to carry out the work of salvation and evangelisation of young people. Unfortunately, the youth Marian movements are very little noticed, but in this movements-such as the Marian Sodality-many young people are involved. Mother of God in the formation of young people in the spirituality of this movements is for the young-often lost or wounded-not only an idea-but an inspiration, and also an authority-teacher-guide-pointing and leading to a meeting with the living God. The Marian school of faith-the Marian school of Christian life-the Marian school of the apostolate-the Marian school of charity or the Marian school of life in the community of the Church and the fulfillment of their vocation are current proposals of this movements that are the place where the goals of pastoral ministry are realized. Formation in the Marian movements is not only devotion to Mary, but the Marian school of Christian life captured as a whole and covers all spheres of human life and activity. No one else alone God alone has included Mary in the work of salvation, so if pastoral work is to carry out God's plans, it can not fail to

be Marian. A person of Mary, properly portrayed as experiencing various joyful and painful moments in her life, can become a close Guide pointing to God and faith as a response to the problems of youth.

Słowa kluczowe: duszpasterstwo, duszpasterstwo młodzieży, duszpasterstwo maryjne, pobożność maryjna, nowa ewangelizacja, ruchy i stowarzyszenia kościelne, mariologia, formacja

Key words: pastoral ministry, pastoral ministry of youth, marian pastoral ministry, marian spirituality, new evangelisation, ecclesiastical movements, mariology, christian formation

Bibliografia

- Bartosik G., *Rola i znaczenie kultu maryjnego w duszpasterstwie*, w: *Tylko służyć*, red. W. Gałązka, t. 1/2, Warszawa 2016, s. 13-22.
- Beinert W. (red.), *Cześć Maryi dzisiaj. Propozycje pastoralne*, Warszawa 1992.
- Beinert W., *Pobożność maryjna jako szansa pastoralna*, *Communio* (1983), nr 5, s. 104-110.
- Chmielewski M., *Zasady pobożności maryjnej*, w: *Wielka Księga Duchowości*, red. M. Chmielewski red., Kraków 2015, s. 187-188.
- Długosz A., *Młodzieży duszpasterstwo*, w: R. Kamiński (red.), *Leksykon teologii pastoralnej*, Lublin 2006, s. 511-513.
- Fiałkowski M., *Małe grupy religijne środowiskiem ewangelizacji młodzieży*, *Warszawskie Studia Pastoralne*, rok 9(2014), nr 2 (23), s. 213-228.
- Franciszek, *Adhortacja apostolska Evangelii gaudium*, Częstochowa 2014.
- Grignon de Montfort L., *Traktat o doskonałym nabożeństwie do NMP*, Ząbki 2013.
- Grzechowiak S., *Pastoralne aspekty współczesnej mariologii*, *Studia Gnesnensia*, tom IV(1978), s. 69-131.
- Jan Paweł II, *Catechesi tradendae*, w: tenże, *Encykliki i adhortacje 1979-1981*, Warszawa 1983.
- Jan Paweł II, *Encyklika Redemptoris Mater o Błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła*, Poznań 2018.
- Kamiński R., Przygoda W., *Duszpasterstwo*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, Lublin 2006, s. 201-209.
- Kamiński R., *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, Lublin 2006, s. 209-212.
- Kamiński R., *Małe grupy religijne a odnowa Kościoła*, *Homo Dei* 54:1995 nr 4, s. 37-48.

- Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen Gentium*, w: Sobór Watykański II, Poznań 2002, s. 104-166.
- Laurenceau J., *Ewangelizacja a pobożność maryjna*, w: *Mały Słownik Maryjny*, red. M. Wiśniewska red., Niepokalanów 1987, s. 19-21.
- Lipiec D., *Teologiczne podstawy duszpasterstwa młodzieży*, Warszawskie Studia Pastoralne, rok 9(2014), nr 2 (23), s. 9-33.
- Makowski T., *Mariologiczne implikacje teologii duszpasterstwa*, Studia Gnesnensia, tom IV(1978), s. 132-162.
- Meo S. M., *Kult Najświętszej Maryi Panny w Kościele Powszechnym od konstytucji Lumen Gentium do encykliki Redemptoris Mater*, w: *Przewodniczka. Kult Matki Boskiej w Polsce od Lumen Gentium do Redemptoris Mater 1964 – 1987*, Częstochowa 1994, s. 59-61.
- Napiórkowski S. C., *Adhortacja Pawła VI Marialis cultus i encyklika Jana Pawła II Redemptoris Mater w odnowie kultu maryjnego*, w: *Błogosławić mnie będą*, red. S. C. Napiórkowski, Lublin 1990, s. 73-81.
- Napiórkowski S. C., *Ja Służebnica Pana*, Lublin 2009.
- Paweł VI, *Jak czcić Matkę Bożą? Adhorencja apostolska Marialis cultus*, Niepokalanów 1984.
- Paweł VI, *Adhortacja apostolska Signum Magnum*, Niepokalanów – Lasek – Lublin 1996.
- Pek K., *Ku naśladowaniu Maryi*, w: *Kościół czci Matkę swego Pana*, red. W. Siwak, Przemyśl 2003, s. 26-38.
- Pierożek W., *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii a duszpasterstwo młodzieży*, Seminare, 20/2004, s. 181-194.
- Rada KEP ds. duszpasterstwa młodzieży, *Młodość z Chrystusem – Biskupi Polscy do młodzieży*, Tarnów 2008.
- Siudy T., *Źródła i podstawy kultu maryjnego*, w: *Kościół czci Matkę swego Pana*, red. W. Siwak, Przemyśl 2003, s. 15-25.
- Święs K., *Obraz współczesnej młodzieży w Polsce*, Warszawskie Studia Pastoralne, rok IX (2014), nr 2 (23), s. 33-54.
- Wojtczak A., *Duszpasterskie implikacje nauki encykliki „Redemptoris Mater” o pośrednictwie Maryi*, Homo Dei R. 64, 1995, nr 4, s. 49-58.
- Wojtczak A., *Mariologia w służbie duszpasterstwa*, Salvatoris Mater 11(2009), nr 3, 129-166.

Biogram

O. mgr lic. Marcin Minczyński OSPPE – kapłan w zakonie paulinów; doktorant z zakresu teologii pastoralnej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego; moderator Sodalicji Mariańskiej przy Jasnej Górze; zaangażowany w „Słowo na niedzielę” w Radiu Jasna Góra; rekolekcjonista; duszpasterz w sanktuarium na Jasnej Górze. E-mail: marcin@op.pl.